Uitbreiding golfterrein Hummelo en Keppel

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

1 februari 2005 / rapportnummer 1237-128

commissie voor de milieueffectrapportage

Gemeente Hummelo en Keppel
Postbus 1
6997 ZG HOOG-KEPPEL

uw kenmerk	uw brief 29 september 2004	ons kenmerk 1237-129/Hl/gl
onderwerp Toetsingsadvies over het MER Uitbreiding golfterrein Hummelo en Keppel	doorkiesnummer (030) 234 76 27	Utrecht, 1 februari 2005

Geachte raad,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de Uitbreiding van golfterrein Hummelo en Keppel.
Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag het (ontwerp)besluit en de evaluatiedocumenten krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. J.G.M. van Rhijn
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Uitbreiding golfterrein Hummelo en Keppel

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Uitbreiding golfterrein Hummelo en Keppel

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport over de Uitbreiding van golfterrein Hummelo en Keppel,

uitgebracht aan Gemeenteraad van Hummelo en Keppel door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.
Uitbreiding golfterrein Hummelo en Keppel,

de secretaris

ir. V.J.H.M. ten Holder

de voorzitter

drs. J.G.M. van Rhijn

Utrecht, 1 februari 2005

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 1

2. OORDEEL OVER HET MER 2

3. TOELICHTING OP ALGEMEEN OORDEEL 3

3.1 Natuur 3

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 29 september 2004 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

2. Kennisgeving in De Bronckhorster d.d. 6 oktober 2004

3. Projectgegevens

4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

5. Brief van Stichting Golfsport Keppel d.d. 7 januari 2005

1. INLEIDING

De Stichting Golfsport Keppel wil de bestaande 9-holes golfbaan uitbreiden naar een 18 holes baan. De totale omvang van de baan zal daarmee ca. 54 ha gaan bedragen. Om deze uitbreiding mogelijk te maken is een besluit over wijziging van het bestemmingsplan van de gemeente Hummelo en Keppel noodzakelijk. Voor een dergelijk besluit moet beoordeeld worden of er bijzondere omstandigheden zijn die noodzaken tot het doorlopen van de procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r).

De gemeente Hummelo en Keppel verzocht op 21 februari 2002 de Commissie om haar te adviseren over de noodzaak om de m.e.r. procedure te volgen. In haar advies gaf de Commissie aan dat naar haar mening er geen sprake was van bijzondere omstandigheden die noodzaken tot m.e.r[1]. Vervolgens is het initiatief gewijzigd doordat in de aangepaste opzet de driving range is gesitueerd binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Desgevraagd[2] heeft de Commissie aangegeven dat met deze aanpassing van het voornemen naar haar mening wel sprake is van bijzondere omstandigheden die noodzaken tot m.e.r. De gemeenteraad heeft vervolgens in januari 2004 besloten dat een milieueffectrapport (MER) dient te worden opgesteld.

Bij brief van 29 september 2004 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde MER. Het MER is op 7 oktober 2004 ter inzage gelegd[3].

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.[4] De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen[5], die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie selectief naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat over een essentiële tekortkoming in het MER, waarvoor de Commissie adviseert een aanvulling op het MER op te stellen alvorens de besluitvorming doorgang kan vinden;
- informatie bevat over de inhoud van het MER die van belang is voor de besluitvorming en waarover zij een aanbeveling doet in het advies;

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER[6], zoals vastgesteld op 25 mei 2004;
- op eventuele onjuistheden[7];
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER[8].

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve ver-

---

1 Advies voor de m.e.r. beoordeling over Uitbreiding Golfbaan van de Keppelse Golfclub d.d. 4 april 2002
2 Wijziging advies m.e.r. beoordeling uitbreiding Golfterrein Hummelo-Keppel, d.d. 2 december 2003
3 Zie bijlage 2.
4 Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.
5 Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.
6 Wm, artikel 7.23, lid 2.
7 Wm, artikel 7.23, lid 2.
8 Wm, artikel 7.10

melding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over het bestemmingsplan. Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

2. OORDEEL OVER HET MER

De Commissie heeft waardering voor de toegankelijkheid van het MER, het goede kaartmateriaal en de visuele presentatie van de vergelijking van alternatieven.

Reden om voor dit project de m.e.r. procedure te doorlopen, is dat een deel van de uitbreiding van de golfbaan, de driving range, ligt op een bosperceel in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het MER beschrijft dit voornemen in het voorkeursalternatief en concludeert dat dit voorkeursalternatief geen wezenlijke waarden van het EHS gebied aantast. Het MER beschrijft daarnaast een meest milieuvriendelijke alternatief (mma) met de driving range buiten de EHS.

De Commissie heeft tijdens de toetsing aangegeven dat zij onvoldoende onderbouwd achtte dat er bij situering van de driving range in het bos geen sprake zou zijn van aantasting van wezenlijke waarden van de EHS. Het ontbreken van deze informatie achtte zij een essentiële tekortkoming in het MER. Om een dergelijke conclusie te kunnen trekken was naar haar mening nader onderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek diende betrekking te hebben op de waarde van het betreffende bosperceel als landbiotoop voor amfibieën, w.o. de knoflookpad, die voorkomen in wateren (als de kolk) behorende tot het (hydrologisch) systeem van de Heekenbroek.

De Stichting Golfsport Keppel heeft daarop besloten om haar voorkeur voor de alternatieven met ligging van de driving range in het bosperceel (alternatieven Prinsenweg A en B) te wijzigen in een voorkeur voor het meest milieuvriendelijke alternatief, zoals beschreven in het MER[9].

De Commissie concludeert dat gegeven de wijziging van het voornemen het MER **voldoende** informatie geeft voor de besluitvorming. Zij acht daarbij voldoende onderbouwd dat het meest milieuvriendelijke alternatief uit het MER geen wezenlijke waarden van de EHS aantast.

In haar brief van 7 januari 2005 maakt de Stichting Golfsport tevens kenbaar dat er nog geen zekerheid gegeven kan worden of het meest milieuvriendelijke alternatief inderdaad realiseerbaar is. Zij geeft aan dat mocht het milieuvriendelijke alternatief niet realiseerbaar zijn, alsnog gekozen wordt voor een alternatief, waarbij het clubhuis gelokaliseerd wordt op de locatie Wijers. Dit alternatief (alternatief Wijers) is in het MER in globale zin vergeleken met de

---

[9] Zie Bijlage 5.

andere alternatieven maar niet in detail uitgewerkt. Aangezien bij realisatie van alternatief Wijers geen sprake is van ligging binnen de EHS, komt de noodzaak om de m.e.r. procedure te doorlopen te vervallen. De Commissie acht het dan ook niet noodzakelijk om binnen de huidige m.e.r. procedure alsnog aanvullende informatie te geven over de exacte inrichting en bijbehorende effecten van de locatie Wijers. De bestemmingsplanprocedure kan hierin in voldoende mate voorzien.

In onderstaand hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op het algemeen oordeel over het MER gekoppeld aan enkele aanbevelingen.

3. TOELICHTING

3.1 Natuur

Wezenlijke waarden EHS

Het MER beschrijft een voorkeursalternatief (Prinsenweg A en B) waarbij een deel van de uitbreiding van de golfbaan gesitueerd is op een bosperceel dat behoort tot de EHS. De ecologische waarden van dit EHS gebied zijn gebaseerd op de natte natuur van de nabijgelegen natuurparel Heekenbroek. Het omringende gebied fungeert als bufferzone. Terecht constateert het MER dat de kap van het bos geen directe negatieve invloed heeft op de waterhuishouding van de Heekenbroek. Echter de waarde van de Heekenbroek voor natte natuur is o.a. gekoppeld aan de aanwezigheid van amfibieën als de knoflookpad en de kamsalamander. De geprojecteerde driving range bevindt zich op een afstand van ca. 60 m. van een kolk ten noorden van de geplande driving range. Deze kolk maakt onderdeel uit van het hydrologisch systeem van de Heekenbroek. De knoflookpad kiest juist dit typen kolken als waterbiotoop. Gegeven de korte afstand van 60 m van driving range tot de kolk in het deelgebied Bakedellen[10], is niet uit te sluiten dat het bosperceel als landbiotoop gebruikt wordt. Om deze reden is de conclusie in het MER dat geen wezenlijke waarden worden aangetast onvoldoende onderbouwd[11]. De Commissie heeft tegen deze achtergrond tussentijds aangegeven dat naar haar mening aanvullende informatie noodzakelijk was over de functie van het bosperceel als landbiotoop voor amfibieën. Daarmee kan worden onderbouwd of aantasting van wezenlijke waarden van het EHS gebied plaatsvindt. Nu de Stichting Golfclub Keppel haar voorkeur heeft gewijzigd naar een voorkeur voor het meest milieuvriendelijke alternatief in het MER, komt de noodzaak om aanvullende informatie te verstrekken te vervallen.

Aantasting soorten

Het MER geeft in bijlage 5 een beschrijving van de in het gebied voorkomende soorten op basis van de informatie van het Natuurloket. In het gebied komen meerdere belangrijke beschermde soorten voor. Naast de hierboven al ge-

---

[10] Del is droogdal dat alleen bij hoge neerslag water voert, een aanwijzing dat periodiek kalkrijker water wordt aangevoerd, dé biotoop voor knoflookpad.

[11] Meerder inspraakreacties (Bijlage 4, nr. 4, 6,7) wijzen op het ontbreken van voldoende informatie over de gevolgen van het voornemen op de natuurwaarden in het gebied en met name de gevolgen voor amfibieën.

noemde amfibieën zijn dit o.a. vleermuizen. Het MER geeft voor het meest milieuvriendelijke alternatief een goede beschrijving van de effecten op doelsoorten.

■ Het MER concludeert terecht dat voor een ontheffingsaanvraag in het kader van de FF wet te zijner tijd aanvullende informatie over het voorkomen van alle beschermde soorten verstrekt moet worden.

Beheersmaatregelen

Belangrijk onderdeel van het mma is het pakket van uitgangspunten voor o.a. behoud en versterking van landschapselementen, het ontzien van bestaande kwetsbare natuur en minimaal gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen. Het MER geeft geen argumentatie waarom het pakket van uitgangspunten geen onderdeel uit kan maken van andere alternatieven, w.o het voorkeursalternatief. Deze maatregelen leiden ruimtelijk namelijk niet tot problemen.

■ De Commissie is van mening dat het pakket van beheersmaatregelen, zoals in het MER bij het mma beschreven, van toepassing kan zijn op alle ruimtelijke alternatieven, inclusief een eventueel nog uit te werken alternatief Wijers. Zij adviseert dit gegeven te betrekken bij de besluitvorming.

Inrichting waterpartijen

Een belangrijke doelstelling in het MER is natuurontwikkeling. Dit blijkt ondermeer uit de aandacht voor het scheppen van meer amfibiebiotoop op de golfbaan. De Commissie geeft in overweging om maatregelen te treffen zodat in de nieuwe wateren geen vispopulatie kan ontstaan. Het is namelijk niet uit te sluiten dat de geconstateerde recente afname van paddentrek over de Prinsenweg het gevolg is van het uitzetten van vis in een of meer van de grotere wateren (kolken of vennen) in het gebied.

Natuurwaarden roughs

Met het vervallen van het voorkeursalternatief is de informatie in het MER over verschillen in scores tussen het voorkeursalternatief en mma in principe niet meer relevant. Voor de besluitvorming heeft de navolgende constatering immers geen consequentie meer. Volledigheidshalve is zij in dit advies opgenomen.

Naar de mening van de Commissie is de in het MER beschreven positievere score op natuurontwikkeling van het voorkeursalternatief ten opzichte van het mma discutabel. Belangrijk verschil tussen het in het MER beschreven voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) is de ligging van de driving range. Deze ligt in het mma buiten de EHS. Gevolg is dat er 2 tot 2,5 ha minder ruimte is voor roughs. Het MER gaat er van uit dat de roughs een bijdrage leveren aan natuurontwikkeling. Een kleiner oppervlak aan roughs leidt dan tot minder ruimte voor natuurontwikkeling. Varianten waarbij de driving range in het bos ligt (Prinsenweg A en B) scoren om deze reden in het MER hoger op natuurontwikkeling dan het mma. Op basis van praktijkervaring zijn de natuurwaarden van roughs echter te optimistisch ingeschat. Er ontstaat een kort gehouden grazige zoom direct langs de fairways van 3-5 m, met iets meer laagblijvende soorten dan de drie in het MER genoemde grassoorten op de fairways en daarbuiten een bredere zoom met

langer gras en iets hogere kruiden. De natuurwaarden hiervan zijn beperkt. Dit maakt de in het MER beschreven positievere score op natuurontwikkeling van het voorkeursalternatief ten opzichte van het mma discutabel.

3.2 Licht

Eén van de uitgangspunten van het mma is volgens het MER het zo veel mogelijk beperken van de hinder door verzachtende inrichtingsmaatregelen. Daarbij wordt de afscherming van eventuele lichthinder van driving range en clubhuis genoemd (pag 64 MER).

Bij de effectbeschrijving is bij geen van de alternatieven rekening gehouden met lichthinder. Het voorontwerp bestemmingsplan biedt in principe wel ruimte voor de plaatsing van lichtmasten (pag. 4 van de voorschriften). De initiatiefnemer heeft mondeling aangegeven dat van belichting van de drivingrange geen sprake zal zijn, maar dat het gaat om verlichting van het parkeerterrein en het voetpad tussen parkeerterrein en clubhuis

■ De Commissie adviseert bij het besluit duidelijkheid te geven over het al of niet toestaan van belichting en indien relevant dit alsnog bij de effectbeschrijving te laten betrekken.

3.3 Bodemarchief en bunkers

Uit het MER noch het voorontwerpbestemmingsplan blijkt waar bunkers gesitueerd worden, terwijl deze het meeste invloed zullen hebben op de hoogteligging en de mogelijke aantasting van bodemschatten[12]. Het MER geeft aan dat bij de exacte uitwerking van de beoogde locaties van de bunkers archeologisch onderzoek zal worden uitgevoerd. De Commissie onderschrijft de noodzaak hiertoe.

[12] De ROB wijst in haar inspraakreactie (bijlage 4, nr 1)op het ontbreken van een archeologisch bureau- en inventariserend veldonderzoek en pleit er voor om hiernaar onderzoek uit te voeren ten behoeve van het ontwerp bestemmingsplan.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Uitbreiding golfterrein Hummelo en Keppel

(bijlagen 1 t/m 5)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 29 september 2004 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

GEMEENTE
HUMMELO EN KEPPEL

Commissie voor de milieueffectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Commissie m.e.r.
ingekomen: 7 OKT. 2004
nummer
dossier 1237 - 86
kopie naar: HL 9L

Datum: 29 september 2004
Uw brief van:
Uw kenmerk:

Onderwerp: MER uitbreiding Keppelse golfbaan
Contactpersoon: P.F.J. Roes ☎ (0314) 389 155

VERZONDEN 0 6 OKT. 2004

Geachte heer / mevrouw,

Op 1 september 2004 ontving de raad van Hummelo en Keppel het Milieueffectrapport (MER) uitbreiding Keppelse golfbaan. Hierbij ontvangt u het rapport, overeenkomstig artikel 7.20 van de Wet milieubeheer (Wm). Wij hebben zeven exemplaren van het rapport bij deze brief gevoegd.

Verzoek om toetsingsadvies
Wij verzoeken u om een toetsingsadvies als bedoelt in artikel 7.26 Wm uit te brengen.

Aanvaardbaarheid
Op 28 september 2004 heeft de raad, het bevoegde gezag, vastgesteld dat het MER aanvaardbaar is. Het besluit van de raad en het onderliggende raadsvoorstel hebben wij bij deze brief gevoegd. Het MER wordt op 6 oktober 2004 openbaar bekend gemaakt in de Bronckhorster Regiobode. Het MER en het voorontwerp van het bestemmingsplan liggen van 7 oktober 2004 tot en met 3 november 2004 ter inzage. Gedurende deze termijn, en tijdens de openbare hoorzitting op 3 november 2004, kunnen opmerkingen over het MER en inspraakreacties op het voorontwerp kenbaar worden gemaakt.

Informatie
Heeft u nog vragen dan kunt u contact opnemen met de heer P.F.J. Roes. Hij is telefonisch te bereiken onder telefoonnummer (0314) 389 155.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders

P.H. Starreveld
secretaris

S. Haasjes - van den Berg
burgemeester

Bijlage(n): MER (7x) + raadsbesluit en -voorstel

Gemeente Hummelo en Keppel
Telefoon: (0314) 389 191
Telefax: (0314) 389 100

Postadres:
Postbus 1
6997 ZG Hoog-Keppel

Bezoekadres:
Burg. Van Panhuysbrink 1
6997 AA Hoog-Keppel

E-mail:
gemeente@hummelo-en-keppel.nl

Rabobank 'Doesburg-Giesbeek' rekeningnr.: 3150.01.461
NV Bank Nederlandse Gemeenten 2850.04.298
Postbank 868082

BIJLAGE 2

Kennisgeving van het milieueffectrapport
in De Bronckhorster d.d. 6 oktober 2004

BESTEMMINGSPLANNEN

Uitbreiding Keppelse golfbaan

Stichting Golfsport Keppel (SGK) wil de Keppelse golfbaan uitbreiden van 9 naar 18 holes en daarbij een driving range en een nieuw clubgebouw met parkeergelegenheid realiseren. Het betreft een uitbreiding van ca. 35 ha ten noorden en ten oosten van Hoog-Keppel.

Opmerkingen over het Milieueffectrapport (MER)

Om de gevolgen van de voorgenomen activiteiten voor het milieu zichtbaar te maken, en als onderbouwing van de wijziging van het bestemmingsplan, is een MER opgesteld. Het rapport is op 01.09.04 door de raad ontvangen. Op 28 september 2004 heeft de raad vastgesteld dat het MER aanvaardbaar is.

Het MER ligt van 07.10.04 tot het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan voor een ieder ter inzage in het gemeentehuis in Hoog-Keppel op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur en 14.00 en 16.00 uur of daarbuiten op afspraak. Van 07.10.04 t/m 03.11.04 kan een ieder schriftelijke opmerkingen over het MER richten aan de raad. De opmerkingen kunnen slechts betrekking hebben op het niet voldoen van het MER aan de richtlijnen en de in de Wet milieubeheer gestelde regels, dan wel onjuistheden in het rapport.

De opmerkingen worden toegestuurd aan de Commissie voor de milieueffectrapportage en bij de stukken ter inzage gelegd. Op verzoek worden de persoonlijke gegevens niet bekendgemaakt. De commissie brengt vervolgens toetsingsadvies uit aan de raad. Bij dat advies worden de ingebrachte opmerkingen betrokken.

Inspraak voorontwerp

Tevens is het voorontwerp van het Bestemmingplan Keppelse golfbaan gereed.

Het voorontwerp ligt van 07.10 t/m 03.11.04 voor een ieder ter inzage in het gemeentehuis in Hoog-Keppel op bovengenoemde tijdstippen. Gedurende deze termijn kan een ieder een schriftelijke inspraakreactie richten aan het college van burgemeester en wethouders.

Openbare hoorzitting

Tijdens de openbare hoorzitting op 03.11.04 om 20.00 uur in de raadzaal van het gemeentehuis in Hoog-Keppel kunnen opmerkingen over het MER bij de raad en inspraakreacties op het voorontwerp bij het college ook mondeling worden ingebracht. Hiervan vindt verslaglegging plaats.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: de Stichting Golfsport Keppel

Bevoegd gezag: de gemeente Hummelo en Keppel

Besluit: m.e.r. beoordeling/ vaststellen bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: D 10.2/C 10.2

Activiteit: De Stichting Golfsport Keppel wil de huidige 9 holes golfbaan uitbreiden tot een 18 holes baan met een totaal oppervlak van ca 54 ha.

Procedurele gegevens:
verzoek om m.e.r. beoordelingsadvies: 21 februari 2002
m.e.r. beoordelingsadvies uitgebracht: 4 april 2002
gewijzigd m.e.r. beoordelingsadvies uitgebracht: 2 december 2003
kennisgeving startnotitie: 10 maart 2003
richtlijnenadvies uitgebracht: 13 mei 2004
richtlijnen vastgesteld: 25 mei 2004
kennisgeving MER: 6 oktober 2004
toetsingsadvies uitgebracht: 1 februari 2005

Bijzonderheden: De Commissie achtte in februari 2002 aanvankelijk geen bijzondere omstandigheden aanwezig die noodzaakten tot het maken van een MER. Nadien is het voornemen gewijzigd in de zin dat een deel van de uitbreiding in de Ecologische Hoofdstructuur wordt voorzien. Op basis van deze nieuwe informatie heeft de Commissie in december 2002 desgevraagd geadviseerd om alsnog de m.e.r. procedure te volgen. Dit advies is door de gemeente Hummelo en Keppel overgenomen.
De Commissie adviseerde in haar richtlijnenadvies om in twee stappen te komen tot een systematische inperking van alternatieven. In **stap 1** worden alle in de startnotitie genoemde alternatieven en varianten kwalitatief vergeleken op een aantal belangrijke en onderscheidende criteria. Op basis van deze vergelijking wordt een voorkeursalternatief en een meest milieuvriendelijke alternatief (mma) bepaald. Uitsluitend deze alternatieven worden in **stap 2** in meer detail uitgewerkt en op effecten (waar mogelijk ook kwantitatief) onderling vergeleken. Het richtlijnenadvies gaf een aantal specifieke aandachtspunten mee voor het meest milieuvriendelijke alternatief.
De Commissie heeft tijdens de toetsing aangegeven dat zij onvoldoende onderbouwd achtte dat er bij situering van de driving range in het bos geen sprake zou zijn van aantasting van wezenlijke waarden van de EHS. Het ontbreken van deze informatie achtte zij een essentiële tekortkoming in het MER. Om een dergelijke conclusie te kunnen trekken was naar haar mening nader onderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek diende betrekking te hebben op de waarde van het betreffende bosperceel als landbiotoop voor amfibieën, w.o. de knoflookpad, die voorkomen in wateren (als de kolk) behorende tot het (hydrologisch) systeem van de Heekenbroek.

De Stichting Golfsport Keppel heeft daarop besloten om haar voorkeur voor de alternatieven met ligging van de driving range in het bosperceel (alternatieven

Prinsenweg A en B) te wijzigen in een voorkeur voor het meest milieuvriendelijke alternatief, zoals beschreven in het MER.

De Commissie concludeert dat gegeven de wijziging van het voornemen het MER voldoende informatie geeft voor de besluitvorming. Zij acht daarbij voldoende onderbouwd dat het meest milieuvriendelijke alternatief uit het MER geen wezenlijke waarden van de EHS aantast.

Samenstelling van de werkgroep:
drs. J.A.A.M. Leemans
ir. A.J.G. van der Maarel
drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)
ir. K.A.A. van der Spek

Secretaris van de werkgroep: ir. V.J.H.M. ten Holder

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20041021	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (R.O.B.)	Àmersfoort	20041029
2.	20040929	Waterschap Rijn en IJssel	Doetinchem	20041029
3.	20041027	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Directie Regionale Zaken	Deventer	20041029
4.	20041028	R.H.N. Anbergen, K.W. Jansson, A. Timmer, D.W. Tuijten, B. Weersink	Hoog-Keppel	20041101
5.	20041031	A.J.R. van der Heijden-Voorbeijtel Cannenburg	Hoog-Keppel	20041101
6.	20041101	PvdA Hummelo en Keppel	Drempt	20041101
7.	20041102	Rentmeesterskantoor Korevaar, namens BV Landgoed Keppel de Reuze	Hoog-Keppel	20041105
8.	20041026	L. Bakker-van der Hardt Aberson	Hoog-Keppel	20041105
9.	20041102	F. Bolder, mede namens G. van der Lee, M. van Tuyl, E. Masselink	Hoog-Keppel	20041105
10.	20041027	Landgoed De Ulenpas	Terborg	20041105
11.	20041102	Rentmeesterskantoor Korevaar, namens BV Landgoed Keppel de Reuze	Hoog-Keppel	20041105
12.	20041030	G. Klein-Roseboom	Hoog-Keppel	20041105
13.	20041029	Stichting Golfsport Keppel	Dieren	20041105
14.	20041103	R. Anbergen, D.W. Tuijten, D. Boschman, K.W. Jansson	Hoog-Keppel	20041105
15.	20041031	A.J.R. van der Heijden-Voorbeijtel Cannenburg	Hoog-Keppel	20041105
16.	20041020	Kamer van Koophandel Centraal Nederland	Arnhem	20041105
17.	20041015	Vitens Nederland	Velp	20041105
18.	20041101	VROM-Inspectie Oost	Arnhem	20041105
19.	20041006	Rijksdienst voor de Monumentenzorg	Zeist	20041208
	20041103	verslag hoorzitting	Hoog-Keppel	22041105

BIJLAGE 5

Brief van Stichting Golfsport Keppel d.d. 7 januari 2005

STICHTING GOLFSPORT KEPPEL 1237-114

Correspondentieadres:
Het Bastion 2
6953 BG Dieren
tel : 0313 619626

Commissie voor de Milieueffectrapportage
T.a.v. ir. V.J.H.M ten Holder
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

Dieren, 7 januari 2005

Betreft: concept toetsingsadvies Uitbreiding golfterrein Hummelo en Keppel, rapportnummer 1237-111

Geachte commissie,

Zoals toegezegd in de bespreking op 2 december 2004 hebben wij ons als initiatiefnemer beraden op uw conceptadvies en de toelichting die u daarop heeft gegeven. Uw commissie adviseert om; "in een aanvulling op het MER aan te geven welke functie het bosperceel heeft als landbiotoop voor amfibieën. Daarmee kan worden onderbouwd of aantasting van wezenlijke waarden van het EHS gebied plaatsvindt".
In de mondelinge toelichting bleek dat uw commissie over de mogelijke negatieve milieueffecten in het bosperceel en de compensatie daarvan op en nabij het toekomstige golfterrein een andere appreciatie heeft dan het bureau, dat in onze opdracht het MER heeft opgesteld, en de milieuorganisaties, die ons hebben geadviseerd bij het opstellen van de plannen.

Als initiatiefnemer hebben wij er belang bij om tegen aanvaardbare kosten en op afzienbare termijn een uitbreiding tot een volwaardige 18 holes baan te realiseren. Tot onze spijt moeten wij vaststellen dat het handhaven het voorkeursalternatief met de driving-range in het bosperceel in combinatie met de adviezen en de vooruitzichten grote risico's met zich meebrengt ten aanzien van dit belang.
Dit is voor ons reden om de alternatieven Prinsenweg A en B niet langer te beschouwen als voorkeursalternatief.

Gezien de inspraakreacties van landgoed Keppel - de Reuze BV, die ook in uw bezit zijn, hebben wij geen zekerheid over de situering van het clubhuis met parkeergelegenheid ten oosten van de Prinsenweg. Omdat deze reacties voor ons als een verrassing kwamen, hebben wij de directie van de BV opnieuw benaderd. Thans is deze locatie, onder voorwaarden, alsnog als clubhuislocatie bespreekbaar. Aangezien de beschikbaarheid van deze locatie derhalve vooralsnog als clubhuislocatie onzeker is, menen wij er verstandig aan te doen de locatie Wijers, ook in het MER beschreven, alsnog als mogelijke clubhuislocatie in onze overwegingen te betrekken. Deze locatie is als clubhuislocatie beschikbaar.

Concluderend willen wij als voorkeursalternatieven hanteren

1. Het MMA, zoals beschreven in het MER.
2. Variant Wijers B, in het geval dat de locatie ten oosten van de Prinsenweg niet beschikbaar blijkt te zijn voor het toekomstige clubhuis.

Wij menen uw commissie hiermee voldoende geïnformeerd te hebben om een definitief advies vast te stellen.

Met vriendelijke groet,

Stichting Golfsport Keppel

Cc: Gemeente Bronckhorst
SAB
Landgoed Ulenpas
Landgoed Keppel- de Reuze

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Uitbreiding golfterrein Hummelo en Keppel

De Stichting Golfsport Keppel wil de bestaande 9-holes golfbaan uitbreiden naar een 18 holes baan. De totale omvang van de baan zal daarmee ca. 54 ha gaan bedragen. Om deze uitbreiding mogelijk te maken is een besluit over wijziging van het bestemmingsplan van de gemeente Hummelo en Keppel noodzakelijk. Voor een dergelijk besluit moet beoordeeld worden of er bijzondere omstandigheden zijn die noodzaken tot het doorlopen van de procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r).

De gemeente Hummelo en Keppel verzocht op 21 februari 2002 de Commissie om haar te adviseren over de noodzaak om de m.e.r. procedure te volgen. In haar advies gaf de Commissie aan dat naar haar mening er geen sprake was van bijzondere omstandigheden die noodzaken tot m.e.r. Vervolgens is het initiatief gewijzigd doordat in de aangepaste opzet de driving range is gesitueerd binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Desgevraagd heeft de Commissie toen aangegeven dat met deze aanpassing van het voornemen naar haar mening wel sprake is van bijzondere omstandigheden die noodzaken tot m.e.r. De gemeenteraad heeft vervolgens in januari 2004 besloten dat een milieueffectrapport (MER) dient te worden opgesteld. In dit toetsingsadvies geeft de Commissie haar oordeel over het opgestelde MER.

ISBN 90-421-1422-3